

4. МАЙСТЕР-КЛАС

Ульяна Володимирівна Мартинюк,

учитель української мови та літератури,
зарубіжної літератури
Гутівського НВК
Богородчанського району,
с. Гутівка, Івано-Франківська область

ORCID ID 0000-0002-7706-4737

«ЛІТЕРАТУРНА ВІТАЛЬНЯ» – ПРОГРАМА ПОЗАКЛАСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІЗ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Анотація.

У статті читачам надано можливість ознайомитися з програмою позакласної діяльності із зарубіжної літератури для учнів 5–11 класів, що передбачає формування свідомого читача та розвиток креативної особистості учня. Зазначена програма розроблена відповідно до чинних державних стандартів, інноваційного та компетентнісного підходів до освіти, а також з урахуванням інтересів і побажань учнів різного вікового та психолого-фізіологічного розвитку.

Ключові слова: розвиток мислення; пошук; диференціація; дослідництво.

Програма позакласної діяльності із зарубіжної літератури для учнів 5–11 класів спрямована на формування свідомого читача та розвиток креативної особистості учня і розроблена відповідно до чинних державних стандартів, інноваційного та компетентнісного підходів до освіти, з урахуванням інтересів і побажань учнів, їх вікового, психолого-фізіологічного розвитку і передбачає три частини: 1) пояснювальну записку; 2) планування літературних віталень (на кожний клас – інший гурток); 3) календарно-тематичне планування.

Мета: створення системи позакласної діяльності із зарубіжної літератури, що спрямована на розвиток креативних здібностей учнів, формування ключових компетентностей, життєвих цінностей, реалізації творчих обдарувань, організації пошуково-дослідної діяльності учнів та їхньої самореалізації.

Новизна полягає у визначенні оптимальних форм, методів і прийомів проведення позакласної діяльності для формування свідомого читача, творчого співрозмовника, дослідника та рецензента на прикладі позакласної діяльності шляхом упровадження інноваційних освітніх технологій у співпраці вчителя й учнів.

Актуальність програми зумовлена інтелектуалізацією сучасного суспільства та значущістю проблеми творчого розвитку особистості, адже прискорення науково-технічного прогресу визначає новий етап розвитку проблеми творчості. Програма враховує

сучасні підходи до організації освітнього процесу в умовах модернізації освіти, а також надає можливість забезпечити всім учням умови для ефективного особистісного саморозвитку і самовдосконалення.

Інноваційна та практична значущість

Система позакласної роботи:

- спрямована на формування креативної особистості, визначає оптимальні форми, методи і прийоми проведення позакласної роботи для формування свідомого читача, творчого співрозмовника, дослідника та рецензента;

- надає можливість виявити і розвинути задатки та здібності дітей, навчити їх реалізовувати власну фантазію, вигадку, акторські вміння, допомагає розвивати навички пошукової та дослідницької роботи, сприяє нетрадиційному підходу до розв'язання проблем;

- передбачає використання не лише методів креативного навчання, а й елементів технологій розвитку критичного мислення, інтерактивних, проектних, технологій особистісно зорієнтованого, проблемного навчання, технологій інтегрованого і компаративного навчання, а також систему завдань (творчих, дослідних, самостійних, пізнавальних, пошукових, диференційованих, різнорівневих, випереджувальних тощо).

Програма затверджена науково-методичною радою Івано-Франківського ІППО (протокол № 4 від 28.12.2017 року).

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У Концепціях загальної середньої освіти, мовної освіти та літературної освіти, у Державному стандарті базової та повної загальної середньої освіти зазначено, що реалізація потенціалу обдарованих учнів є актуальним завданням сучасної освіти, що визначає основні напрями щодо роботи з такою категорією учнів. Головна мета передбачає впровадження ефективних методичних засобів і технологій пошуку, навчання, виховання й самовдосконалення обдарованих дітей.

Метою базової загальної середньої освіти є «...формування творчих здібностей, дослідних і життєбезпечувальних навичок, здатності до саморозвитку й самонавчання в умовах глобальних змін і викликів» [1].

Розвивати творчі здібності можна по-різному. Окремі учні (обдаровані) переважно самостійно тренують власні задатки, щоб розвинути їх у здібності, і вдосконалюють їх, щоб вони стали творчими. Однак для розвитку креативності (здатності до творчості) більшості учнів важливою є роль учителя. Так, В. Сухомлинський зазначав: «Завдання вчителя полягає в тому, щоб керувати процесами творчого пошуку, йдучи від простого до складного: створювати ситуації, які сприяють творчій активності та спрямованості учня, розвивати його уяву, асоціативне мислення, здатність розуміти закономірності, прагнення постійно вдосконалюватися, розв'язувати дедалі складніші творчі завдання» [2].

Якщо залишити поза увагою хоча б одну дитину, наділену талантом творити, то це завдає непоправної шкоди не лише окремій особистості, а й суспільству. Помітити і підтримати – це обов'язок кожного вчителя-словесника.

Лише працюючи з учнями індивідуально на заняттях даремно було б чекати добрих результатів. Гуртки, факультативи, літературні студії, вітальні – це не повний перелік того, як і де можна розвивати креативність дітей [3–6].

Найкращим варіантом для реалізації «Програми освітньої діяльності з обдарованою молоддю» і розвитку креативної особистості є позакласна діяльність. Адже саме на заняттях «Літературної вітальні» ми маємо змогу не лише поглибити знання учнів із предмета, а й вийти за межі освітньої програми.

Завдання «Літературної вітальні» відповідають чотирьом змістовим лініям літературного компонента Держстандарту і програми із зарубіжної літератури:

1) емоційно-ціннісній (спрямовано на формування духовно-емоційного світу учнів, їх морально-етичних позицій, світоглядних уявлень і переконань):

- зацікавити учнів художнім твором як явищем мистецтва слова;
- формувати й утримати бажання читати;
- вшанувати пам'ять письменників – митців слова;
- формувати якості творчого читача та розвивати читацький досвід;

– формувати етичні норми поведінки, усвідомлення відповідальності за власні вчинки та бажання стати кращим;

- виховувати любов до літератури,
- формувати естетичні смаки;
- сприяти творчому зростанню, розвивати творчу, креативну особистість;

2) літературознавчий (вивчення творів у єдності змісту і форми):

- ознайомити учнів із основними літературними епохами;
- дати уявлення про літературні, художні стилі та напрями;
- поглибити знання з теорії літератури (роди, жанри літератури);
- удосконалити навички аналізу художніх творів;
- розвивати вміння інтерпретувати, інсценізувати казки;
- розвивати вміння та навички створення усних і письмових творів різних жанрів (есе, оповідання, відгук тощо);

3) культурологічний (допомагає усвідомити літературу як важливий складник мистецтва):

- здійснювати міжпредметні зв'язки (українська література, живопис, музика, кінематограф, мультиплікація);
- висвітлити зв'язок літератури з міфологією, фольклором, звичаями, віруваннями, культурними традиціями народу;
- виховувати повагу до світових традицій;
- сприяти національному самоусвідомленню та стійкому відчуттю приналежності до культурної світової спільноти;
- формувати загальну читацьку культуру учнів;
- розвивати естетичний смак, вміння розрізняти явища високого мистецтва та низькопробної культури;
- формувати стійкий інтерес до літератури як вагомого духовного спадку народів світу, повноцінного оригінального мистецтва;

4) компаративній (забезпечує порівняння літературних творів, що належать до різних літератур):

- порівняти оригінали й україномовні переклади;
- продемонструвати лексичне багатство та невичерпні стилістичні можливості української мови;
- встановити зв'язки між світовою й українською літературами;
- аналізувати «мандрівні» сюжети у творах різних народів світу.

Окрім змістових ліній, програма позакласної освітньої діяльності із зарубіжної літератури передбачає також формування комунікативної та читацької компетентностей, розвиток творчих здібностей учнів, формування вміння створювати індивідуальне та групове портфоліо, творчі проекти, а також розвивати навички самостійної, пошукової та дослідної діяльності. Під час занять «Літературної вітальні» необхідно привчити учнів до самостійного читання художніх творів, зокрема працювати в бібліотеці, сформувати читацьку культуру.

Основні завдання програми полягають у формуванні життєвих **компетентностей**:

– **пізнавальна**: уміння працювати з додатковою літературою, електронними носіями, ІКТ, ознайомитися з пам'ятками літератури, культури, фольклором народів світу, формувати особистісне сприйняття вивченого матеріалу;

– **практична**: вміння аналізувати прозовий, поетичний, драматичний твір, творчий задум автора, режисера, художника, мультиплікатора; вміння створювати літературні виставки, проводити конкурси виразного читання, інсценізацій; уміння складати та проводити інтелектуальні ігри, літературні вікторини, диспути, читацькі конференції, радіолінійки, складати сенкани, порівняльну характеристику, здійснювати творчий переказ тощо;

– **творча**: набуття досвіду зі складання власних поетичних і прозових творів, літературно-художньої мапи чи оформлення літературної газети, систематизація зібраного матеріалу; участь в акціях, творчих конкурсах, пошуковій і дослідній діяльності; написання творчих робіт у системі МАН України;

– **соціальна**: вміння працювати в колективі (відчути себе його частиною, оцінювати результат власної діяльності, усвідомлювати значущість власної діяльності для успіху справи), формувати культуру спілкування, виховання доброзичливості, взаємоповаги, толерантності.

Програма передбачає можливість для кожного учня випробувати на собі *різні ролі*, які не лише будуть розвивати творчі здібності та задатки, а й *формуватимуть предметні та ключові компетентності* (згідно з вимогами Концепції «Нова українська школа»):

«Я – читач», «Я – оповідач»:

- читання творів, їх усвідомлення та інтерпретація;
- уміння здійснювати творчий переказ, обмінюватися враженнями, розповідати від першої особи, давати характеристику образів;
- формування читацького досвіду та якостей творчого читача;

«Я – інтелектуал»:

- уміння складати та проводити інтелектуальні, літературні ігри, кросворди, ребуси; організувати квести;
- уміння розвивати абстрактне мислення, перетворювати інформацію з однієї форми в іншу;

«Я – ілюстратор»:

- уміння використовувати досвід взаємодії художніх творів з іншими видами мистецтва в життєвих ситуаціях через: конкурс на кращу ілюстрацію; розфарбовування казкових персонажів (розмальовки – для тих, хто не вміє, малювати, але дуже хоче себе проявити); виготовлення пазлів за ілюстраціями до казки; використання фоторепродукцій картин видатних художників, музичних творів, театральних вистав тощо;
- уміння створювати власні ідеї, використовуючи зображувально-виражальні засоби (малюнки з питан-

нями, створення коміксів на основі учнівських ілюстрацій);

«Я – глядач», «Я – критик»:

- уміння використовувати Інтернет-ресурси для отримання нових знань шляхом: перегляду мультиплікаційних, художніх фільмів; обміну враженнями, порівняння з текстом твору; порівняння декількох версій екранізації одного твору; перегляду лялькових вистав, театралізованих спектаклів (за можливості);

«Я – режисер, декоратор, костюмер, актор, аранжувальник, фотограф, відеорежисер»:

- уміння діяти за алгоритмом, а саме:
 - підготовка до інсценізації (виготовлення костюмів, декорацій, підбір музичного супроводу, розподіл ролей);
 - робота у творчій лабораторії (постановка голосу, виправлення миміки, жестів);
 - інсценізація;
 - створення фотоколажу, відеозапису інсценізацій;
 - перегляд відеозапису з метою виявлення й усунення помилок;
 - написання рецензії, відгуку на виконану роботу;
- уміння зіставляти і порівнювати оригінали, переклади та переспіви творів, «мандрівні сюжети»:
 - усвідомлювати багатство рідної мови, створювати словнички художніх засобів, працювати з літературознавчими довідниками;
 - досліджувати жанрово-стильові особливості художніх творів;
 - порівнювати літературні твори і явища;

«Я – автор»:

- уміння створювати та презентувати власні ідеї, використовуючи доцільні мовні засоби, у процесі написання відгуків на прочитаний твір, складання сенкану, міні-казок, написання творчих робіт, листа літературному герою, власних поетичних і прозових творів;

«Я – дослідник», «Я – науковець»:

- уміння швидко й ефективно шукати інформацію в довідниках, енциклопедіях, Інтернет-ресурсах, використовувати різні види читання для здобуття нових знань;
- уміння здійснювати пошукову діяльність, а саме: створювати наукові, літературознавчі дослідження в системі МАН України; правильно оформляти результати дослідження; здійснювати самооцінювання результатів власної діяльності, рефлексію;

«Я – бібліограф»:

- оволодіння знаннями основних фактів біографії класиків зарубіжної літератури, усвідомлення їхнього внеску в скарбницю світової літератури;
- уміння встановлювати зв'язок життя і творчості певного письменника з Україною та її культурою;

«Я – екскурсовод»:

- уміння, використовуючи різні джерела інформації, здійснювати заочну (уявну) екскурсію в музеї письменників, місця їх дитинства, творчих буднів, увіковічення через створення мультимедійних презентацій, буктрейлерів;

- уміння презентувати власні ідеї та ініціативи;
«Я – журналіст»:
- уміння застосовувати комунікативні стратегії для формулювання своїх рішень і пропозицій відповідно до мети та ситуації спілкування.

Структура програми

Програма літературної вітальні із зарубіжної літератури охоплює всі вікові категорії та охоплює такі розділи:

- «У світі казки. Шарль Перро» (5–6 класи);
- «Чарівний світ міфів Еллади» (7 клас);
- «Етапи розвитку світової літератури» (8 клас);
- «Календар пам'ятних дат» (9 клас);
- «Гоголь і Україна» (10–11 класи).

Для учнів 5–6 класів вивчення літератури є етапом долучення до читання, а від правильної організації процесу залежить те, чи будуть любити діти читати. Тому учням цієї вікової категорії пропонують **літературну вітальню «У світі казки. Шарль Перро».**

Такий вибір не є випадковим, адже казка знайома учням з дитинства, вона легко запам'ятовується та сприймається. Вона допомагає усвідомлювати та аналізувати морально-етичні норми, що закладені суспільством (добро, справедливість, зло, зрада тощо), а також надає учням оптимістичні настанови в житті (добро завжди перемагає зло) і формує життєві ідеали.

Казка є жанром мистецтва слова, що покликаний залучати учнів до духовних надбань людства.

Мета цієї літературної вітальні – залучити учнів до кращих здобутків світової літератури (на основі

казок Шарля Перро) та ознайомити їх із чарівним світом давніх еллінів.

Починати діяльність у вітальні доцільно з ознайомлення учнів із біографією казкаря, епохою, в якій він жив. Досить цікавим завданням для учнів є створення проекту «Пам'ятники літературним героям Шарля Перро».

Важливим є не те, скільки творів дитина прочитає, а те, як вона їх зрозуміє, скільки компетентностей здобуде, як зуміє реалізувати власні таланти. Тому для опрацювання учням пропонують лише 6 казок Шарля Перро: «Попелюшка або соболевий черевичок», «Спляча красуня», «Червона шапочка», «Кіт у чоботях», «Дроворубові дочка», «Осяляча шура».

Під час виконання вищезгаданих творчих ролей учні мають змогу розвинути власні здібності, задатки (пам'ять, увагу, сприймання, мовлення, мислення, логіку, креативність, фантазію, артистизм, творчість, ораторські, аналітичні, акторські здібності, зв'язне мовлення, виразне читання, сформувати комунікативну і читацьку компетентність).

Завдання літературної вітальні «Чарівний світ міфів Еллади» такі:

- за допомогою детального аналізу міфів допомогти дітям усвідомити велич і славу давньої держави;
- вивчити міфи про давньогрецьких богів, з'ясувати місце та значущість кожного з них у пантеоні богів;
- проаналізувати міфи, що містять метаморфози, порівняти їх з українськими легендами;

Фотоколаж діяльності літературної вітальні

- з'ясувати значення крилатих висловів через читання та інтерпретацію відповідних міфів;
- вивчити цикли давньогрецьких міфів;
- створити підґрунтя для вивчення епічних поем Гомера у 8-му класі;
- сформувати читацьку, комунікативну компетентність, сформувати інтерес до читання;
- формувати і розвивати креативну особистість учнів.

«Етапи розвитку світової літератури» (8 клас)

Специфіка позакласної діяльності залежить від віку дітей, а також від тих вимог, які ставить перед нами МОН України та суспільство. Під час планування позакласної діяльності у 8-му класі враховано те, що, починаючи з цього класу, відбувається системне вивчення літератури, тобто учні ознайомлюються з історією розвитку світової літератури, що для них є складним, адже твори епох Античності, Середньовіччя та Відродження потребують багато часу для опрацювання та усвідомлення учнями. Тому для учнів 8-го класу передбачено **літературну вітальню «Етапи розвитку світової літератури»**. Мета цієї літературної вітальні полягає в тому, щоб допомогти учням усвідомити перебіг літературного процесу, сформувати уявлення про літературні епохи, їх особливості.

Серед завдань варто назвати такі:

- поглибити знання восьмикласників про основні періоди розвитку світової літератури (від Античності до наших днів);
- допомогти застосувати за нестандартних, творчих ситуацій знання, вміння та навички, розвивати креативність, сприяти творчому розвитку;
- формувати читацькі інтереси учнів;
- формувати уявлення учнів про літературу як один із найдавніших видів мистецтва, та її місце в системі інших видів мистецтва;
- формувати стійку мотивацію до читання художніх творів, до вивчення літератури, як скарбниці духовних цінностей людства.

Літературна вітальня «Етапи розвитку світової літератури» охоплює такі розділи:

- «Античність – колиска цивілізації»;
- «Середньовіччя – доба лицарства»;
- «Епоха Відродження»;
- «Культура Просвітництва і Нового часу»;
- «Література XIX століття»;
- «XX століття – письменники проти війни»;
- «Сучасна література».

Літературна вітальня «Календар пам'ятних дат (2019–2020 н.р.)» зорієнтована на учнів 9-го класу.

Мета цієї літературної вітальні полягає в тому, щоб:

- вшанувати пам'ятні дати світових письменників;
- розвивати комунікативну компетентність учнів, творчі здібності, вміння самостійно працювати з додатковою літературою;
- виховувати любов до літератури, пошану до творчості світових письменників.

Завдання цієї літературної вітальні такі:

- поглибити та систематизувати знання учнів із зарубіжної літератури;

- формувати читацьку та мовленнєву культуру;
- налагодити редакційну діяльність учнів;
- розвивати навички самостійної, пошукової, дослідної діяльності;
- удосконалювати вміння редагувати, рецензувати та презентувати матеріал;
- розвивати творчу, креативну особистість;
- формувати в учнів почуття відповідальності.

З огляду на те, що учні 9-го класу вже мають відповідні навички та вміння, основна увага зорієнтована на самостійну діяльність учнів. Тобто учням надають повну свободу дій. Вони створюють групи (редакційну, інформаційну, журналістську, рецензентську тощо); обирають тему, над якою працюватимуть; ділять обов'язки; розв'язують поставлені завдання.

Важливий акцент зроблено на пошуковій і дослідній діяльності учнів: заняття у бібліотеці, робота з електронними ресурсами, довідниками, монографіями, критичними статтями.

Літературна вітальня «М. Гоголь і Україна» зорієнтована на учнів 10–11-х класів. Вона спрямована на формування якостей громадянина України, який усвідомлює власну належність до світової спільноти.

Мета цієї літературної вітальні:

- поглибити знання учнів про життєвий і творчий шлях М. Гоголя;
- розкрити зв'язок письменника з Україною;
- проаналізувати вплив української культури та фольклору на творчість письменника;
- дослідити історію створення творів М. Гоголя;
- зацікавити змістом і проблематикою його творів про Україну.

Разом з уже знайомими формами діяльності (створення ілюстрацій до творів, радіолінійки, стінгазети, інсценізації, літературні вечори, інтелектуальні ігри, читацькі конференції, перегляд відеофільмів тощо) учні мають можливість працювати над літературними дослідженнями (у системі МАН України), а також складанням бібліографії.

У процесі підготовки до написання дослідження діти навчаються самостійно опрацьовувати спеціальну наукову літературу, аналізувати та систематизувати матеріал, групувати його за розділами, правильно структурувати, визначати тему, мету, завдання, предмет і об'єкт дослідження, робити посилання (наскрізне і на кожній сторінці), висновки, а також оформляти бібліографію, тобто отримують навички та вміння, що стануть у нагоді під час отримання освітніх послуг у закладах вищої освіти.

Програма позакласної діяльності «Літературна вітальня» допомагає реалізувати головне завдання, що ставить суспільство перед освітою – формувати креативну конкурентоспроможну особистість, яка здатна творчо, нестандартно підходити до рішення поставлених завдань, а також вмє реалізувати себе в майбутній професії.

Аналіз очікуваних та отриманих результатів

Під час позакласної діяльності кожна дитина, навіть та, яка не відзначається високим рівнем знань,

зможе проявити власні здібності та задатки. Завдання вчителя полягає в тому, він має побачити цей талант і допомогти йому розкритися, реалізуватися та навчити його самовдосконалюватися. Також не потрібно забувати, що позакласна освітньо-пошукова діяльність є не засобом покарання (не вивчив тему, залишайся на гурток, там довчиш), а часом відпочинку з користю. Заняття мають приносити задоволення як вчителю, так і учням. Тоді можна буде говорити про результативність такої творчої діяльності. Ще Ш. Амонашвілі зазначав: «Нехай учитель поспішає до дітей, радіє кожній зустрічі з ними, тоді й діти поспішатимуть у школу і щиро радітимуть кожній зустрічі зі своїм учителем».

Позакласна діяльність допомагає сформувати навички пошукової та дослідної діяльності учнів, сприяє нетрадиційному підходу до розв'язання проблем, пробуджує так звані потреби на творення, серед яких настанова, внутрішня мотивація, емоційний настрій, ступінь власної активності, спеціальний пошук знаходження нового способу розв'язання проблеми; стимулює позитивну мотивацію кожного учня; допомагає сформувати свідомого читача; поглиблює інтерес до

предмета; максимально розкриває їхні обдарування; здійснює інтелектуальний розвиток тощо.

Результативність програми полягає у створенні сприятливих умов для розвитку творчих здібностей, креативності учнів, формуванні свідомого читача з широким світоглядом, умінні учнів вільно висловлювати думки та судження, дискутувати, наводити цитати на підтвердження сказаного, образно мислити, писати прозові та поетичні твори, займатися дослідною діяльністю, створювати проекти, а також наукові, літературознавчі, краєзнавчі дослідження.

У процесі реалізації завдань літературних віталень учні навчаються аргументувати переконання, відстоювати власну думку, аналізувати характери, вчинки персонажів, оцінювати їх, розуміти творчий задум автора, розвивати власні здібності, задатки (пам'ять, увагу, сприймання, уяву, мовлення, мислення, логіку, фантазію, артистизм, творчість, ораторські, аналітичні, акторські здібності, зв'язне мовлення, виразне читання тощо). Також дуже важливо, щоб учні навчилися самовиражатися, знаходити вид діяльності, що допомагає краще реалізувати задатки та здібності, розвинути їхні уміння та навички.

ПРОГРАМА літературної віталень «У світі казки. Шарль Перро» (5–6 класи)

№	К-сть годин	Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності
1	1	Вступ. Ознайомлення з планом роботи на рік. Розподіл обов'язків	<i>Учень/учениця:</i>
2	2	«На батьківщині Шарля Перро»: – ознайомлення з Францією XVII ст.; – біографічні дані про казкаря; – вшанування пам'яті (пам'ятники, музеї)	– знає біографію казкаря; – може знайти пам'ятники героям його казок в Інтернеті; – переказує життєпис письменника
3	4	Ідея винагороди за людські чесноти у казці «Попелюшка»: – читання казки за дійовими особами; – конкурс на кращу ілюстрацію; – перегляд мультиплікаційного фільму (зокрема мовою оригіналу), обмін враженнями; – характеристика героїв; – написання твору «Якби я була Попелюшкою»; – проведення інтелектуальної гри «Перший мільйон» за складеними учнями запитаннями	– знає історію написання казки; – досліджує варіанти казкового сюжету; – аналізує героїв казки, проблематику; – виразно, емоційно, правильно, швидко читає казку за дійовими особами; – дає характеристику літературним персонажам, оцінювання їх дія і вчинкам; – порівнює літературний твір із мультиплікаційним фільмом (з'ясувати спільні та відмінні риси, авторське й режисерське бачення твору); – складає інтелектуальні ігри, писати твори за заданим сюжетом. – проводить міжпредметні паралелі (образотворче мистецтво, мультиплікація, українська мова)
4	6	Добро і зло у казці «Червона Шапочка»: – читання казки вчителем; – переказ казки від першої особи; – складання кросворду; – перегляд мультиплікаційного фільму, обмін враженнями; – конкурс малюнків; – створення коміксів на основі учнівських ілюстрацій; – підготовка до інсценізації	– сюжет казки, її героїв; – читає та інтерпретує казку; – переказує від першої особи; – складає кросворди; – порівнює літературний твір із мультиплікаційним фільмом (з'ясувати спільні та відмінні риси, авторське й режисерське бачення твору); – створює комікси; – інсценізує казку; – прогнозує можливі наслідки власної діяльності
5	3	Чарівний світ казки «Спляча красуня»: – читання казки за дійовими особами; – розфарбовування казкових персонажів;	– знає сюжет казки, її героїв, проблематику; – читає казку за дійовими особами; – аналізує значення чарівних предметів у творенні сюжету;

		<ul style="list-style-type: none"> – перегляд і обговорення М/Ф, Х/Ф «Спляча красуня», зокрема мовою оригіналу; – озвучування фрагментів фільмів; – проведення інтелектуальної гри «Найкращий читач» за складеними учнями запитаннями 	<ul style="list-style-type: none"> – порівнює літературний твір із мультиплікаційним і художнім фільмами (з'ясовує спільні та відмінні риси, вторське й режисерське бачення твору); – порівнює оригінал і переклад; – сприймає твір мовою оригіналу; – складає і проводить інтелектуальні ігри; – проводить міжпредметні паралелі (образотворче мистецтво, кінематограф, французька мова)
6	6	<p>Вічне протистояння добра і зла – наскрізна тема казки «Дроворубова донька»:</p> <ul style="list-style-type: none"> – виразне читання та переказ казки; – складання сенкану до казки; – створення ілюстрацій до казки; – порівняльний аналіз французької казки «Дроворубова донька» і російської казки ... «Червоненька квіточка», на рос. – «Аленький цветочек»; – підготовка до інсценізації (виготовлення костюмів, декорацій); – інсценізація; – проведення інтелектуальної гри «Найрозумніший» 	<ul style="list-style-type: none"> – знає сюжет казки, її героїв, проблематику; – пояснює композицію казки; – розрізняє головних і другорядних персонажів; – виокремлює характерні особливості казки як епічного жанру; – пояснює ознаки літературної казки; – порівнює оригінал і переклад твору; – вдумливо і виразно читає, переказує казку чи її фрагменти; – складає і проводить інтелектуальні ігри, інсценізує казку; – аналізує «мандрівні сюжети»; – пояснює особливість казки; – проводить міжпредметні паралелі (образотворче мистецтво, театральне мистецтво, французька мова)
7	6	<p>Возвеличення кмітливості, винахідливості в казці «Кіт у чоботях»:</p> <ul style="list-style-type: none"> – прослуховування аудіозапису казки; – вибіркоче читання; – розповідь від першої особи; – характеристика образів; – перегляд К/Ф, М/Ф, обговорення, порівняння з текстом казки; – розфарбовування казкових персонажів; – складання пазлів за ілюстраціями до казки; – відгук на прочитану казку; – літературна гра «Упізнай героїв» 	<ul style="list-style-type: none"> – знає сюжет казки, її героїв, проблематику; – переказує казку, її фрагменти, творчо інтерпретує; – знаходить описи зовнішності персонажів, аналізує їх; – аналізує композицію казки; – виокремлює характерні риси чарівної казки (чарівні предмети, перевтілення, істоти); – здійснює характеристику літературних персонажів (зокрема цитатну), дає оцінку їх діям і вчинкам; – зіставляє літературний твір із мультиплікаційним і художнім фільмами (з'ясовує спільні та відмінні риси, авторське й режисерське бачення твору); – розповідає казку (від першої особи, імені автора, персонажів чи предметів); – уміє писати відгук на прочитану казку; – формулює питання для літературної гри; – проводить міжпредметні паралелі (образотворче мистецтво, українська мова, кінематографія)
8	4	<p>Творче бачення письменником прекрасного в казці «Осяляча шкура»:</p> <ul style="list-style-type: none"> – читання казки; – обмін враженнями; – малюнки з питаннями; – прийом незакінченого речення; – складання власних казок; – інтелектуальна гра «З якої ми казки?» 	<ul style="list-style-type: none"> – знає зміст казки; – аналізує її героїв, проблематику, композицію; – виразно, вдумливо, емоційно, осмислено читає казку, зокрема за дійовими особами; – складає власні казки; – створює цікаві завдання до прочитаної казки; – обговорює, дискутує, використовуючи текст твору
9	2	<p>Узагальнення і систематизація вивченого. Оформлення матеріалів</p>	

ПРОГРАМА
літературної вітальні «Чарівний світ міфів Еллади» (7 клас)

№	К-сть годин	Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати освітньо-пізнавальної діяльності
1	1	Вступ. Ознайомлення з планом роботи на рік. Розподіл обов'язків	<i>Учень/учениця:</i>
2	9	Пантеон олімпійських богів – походження світу і богів. Народження Зевса. Посейдон і божества моря. Царство похмурого Аїда. Гера;	<ul style="list-style-type: none"> – знає давньогрецьких богів; – розуміє місце кожного з них у пантеоні богів; – вміє знаходити інформацію в Інтернеті, додаткових джерелах;

		<p>– народження Аполлона. Сім муз. Артеміда – сестра-близнючка Аполлона, богиня мисливства, покровителька лісів і звірів.</p> <p>Народження Афіни-Паллади – богиня розуму, думки, майстерності, покровителька домашнього вогнища;</p> <p>– Гермес – крилатий посланець, проводир у царство мертвих. Винайдення мір, чисел, азбуки.</p> <p>Арес – син Зевса і Гери, бог війни. Слуги Ареса – Деймос (жах).</p> <p>Афродіта – богиня кохання, Помічники Афродіти – Ора (богиня краси), Харита (богиня грації), Ерот (син Афродіти), Гіменей (бог шлюбу).</p> <p>Гефест – кульгавий бог вогню, коваль, син Зевса і Гери.</p> <p>Деметра і Персефона. Викрадення Персефони Аїдом. Зміна пір року.</p> <p>Діоніс. Народження і виховання</p>	<p>– розповідає, аналізує, інтерпретує міфи;</p> <p>– дає характеристику персонажам міфів;</p> <p>– переказує твори;</p> <p>– встановлює причинно-наслідкові зв'язки;</p> <p>– впізнає героїв за описом, предметами їх одягу тощо;</p> <p>– пояснює вірування давніх греків;</p> <p>– встановлює зв'язки окремих імен античних богів з їх значенням сьогодні</p>
3	8	<p>Міфи-метаморфози (перевтілення)</p> <p>Міф про Арахну. Перетворення на павука – покарання за зневагу богів.</p> <p>Міф про Актеона – оленя. Покарання Артеміди.</p> <p>Міф про Дафну Лавровий вінок – символ слави і величі.</p> <p>Міф про Нарциса. Засудження с самозакоханості, егоїзму.</p> <p>«Адоніс» – міф про нещасливе кохання богині Афродіти. Перетворення на анемону, троянду.</p> <p>«Гіацинт» – виникнення квітки.</p> <p>Міф про Кипариса, друга Аполлона.</p> <p>Міф про Дафну Лавровий вінок – символ слави і величі</p>	<p>– знає міфи, в яких відбувається метаморфози;</p> <p>– аналізує героїв міфів, проблематику;</p> <p>– виразно, емоційно, правильно, швидко читає міфи за дійовими особами;</p> <p>– здійснює характеристику літературних персонажів, давати оцінку їх діям і вчинкам;</p> <p>– порівнює літературний твір із мультиплікаційним фільмом (з'ясувати спільні і відмінні риси, авторське й режисерське бачення твору);</p> <p>– складає інтелектуальні ігри, писати твори за заданим сюжетом;</p> <p>– проводить міжпредметні паралелі (образотворче мистецтво, мультиплікація, українська мова);</p> <p>– наводить паралелі між міфами античності та українськими легендами про виникнення маків, тополь, калини тощо</p>
4	10	<p>Крилаті вислови</p> <p>Асклепій – син Аполлона, бог лікарів і лікарської справи.</p> <p>Скринька Пандори. Міф про Пандору та Епіметея.</p> <p>Сізіфова праця. Міф про Сізіфа.</p> <p>Танталові муки. Міф про Тантала.</p> <p>Нитка Аріадни. Прокрустове ложе. Міфи про Тесея: «Народження Тесея, його перші подвиги».</p> <p>«Тесей в Афінах», «Тесей вирушив на острів Крит», «Тесей і Антіопа», «Тесей і Пірифон», «Тесей разом із Пірифоном спускається в підземне царство»</p>	<p>– знає сюжет міфів, їх героїв;</p> <p>– читає та інтерпретує міфи;</p> <p>– переказує від першої особи;</p> <p>– складає кросворди;</p> <p>– порівнює літературний твір із мультиплікаційним фільмом (з'ясує спільні та відмінні риси, авторське й режисерське бачення твору);</p> <p>– створює комікси;</p> <p>– інсценізує міфи;</p> <p>– пояснює значення крилатих висловів</p>
5	5	<p>Цикли давньогрецьких міфів (огляд)</p> <p>Міфи про героїв.</p> <p>Міфи про аргонавтів</p> <p>Міфи троянського циклу.</p> <p>Міфи про Одисея.</p> <p>Міфи фіванського циклу</p>	<p>– знає цикли міфів, їх героїв, проблематику;</p> <p>– читає міфи за дійовими особами;</p> <p>– аналізує значення чарівних предметів у творенні сюжету;</p> <p>– порівнює літературний твір із мультиплікаційним і художнім фільмами (з'ясує спільні і відмінні риси, авторське й режисерське бачення твору);</p> <p>– проводить міжпредметні паралелі (образотворче мистецтво, кінематограф, живопис, скульптура)</p>
6	1	<p>Узагальнення та систематизація вивченого. Оформлення матеріалів</p>	

ПРОГРАМА
літературної вітальні «Етапи розвитку світової літератури» (8 клас)

№	К-сть годин	Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності
1	1	Вступ. Ознайомлення з планом роботи на рік. Розподіл обов'язків.	<i>Учень/учениця:</i>
2	4	Античність – колиска цивілізації «Культура Античності». Читання міфів. Підготовка до створення проекту «Міфи Стародавньої Греції». Виставка учнівських малюнків до давньогрецьких міфів. Підготовка «Словника міфологічних термінів». Читацька конференція з елементами брейн-рингу «Міфи Еллади»	– знає хронологічні межі Античності; – розрізняє цикли міфів Стародавньої Греції, їх героїв, тематику; – характеризує давньогрецьких богів, героїв; – засвоює процес укладання словників; – інтерпретує міфи; – створює індивідуальні та групові проекти; – самостійно працює з додатковими джерелами; – виступає під час конференції; – висловлює міркування про культуру епохи Античності; – дискутує з приводу прочитаного
3	5	Середньовіччя – доба лицарства Виготовлення готичного замку, середньовічних лицарів із серії конструкторів «Зроби сам». Перегляд відеофільму «Айвенго» (за мотивами роману В. Скотта). «Пригоди Робін Гуда» (за мотивами англ. легенд) (актуалізація опорних знань про епоху). Читання середньовічного героїчного епосу. Обговорення учнями самостійно прочитаних творів: – «Пісня про Роланда»; – «Пісня про мого Сіда»; – «Пісня про Нібелунгів». Порівняння оригіналу і перекладу	– знає особливості епохи Середньовіччя (хронологічні межі, основні жанри, історичні умови виникнення лицарства, «хрестові походи»); – висловлює думки з приводу кодексу честі лицаря; – характеризує ознаки готичного стилю як панівного в середньовічній архітектурі; – вміє самостійно працювати в бібліотеці, – з Інтернет-ресурсами; – інтерпретує середньовічний героїчний епос, пояснює дії та вчинки героїв з поглядом середньовічного і сучасного бачення; – розрізняє готичний стиль з-поміж інших; – виготовляє готичний замок, паперових лицарів; – порівнює художній твір із його екранізацією (авторське й режисерське бачення); – читає твори мовою оригіналу, порівнює оригінал і переклад
4	4	Епоха Відродження Науково-пошукове дослідження «Естетична культура епохи Відродження». Конкурс на кращого читця віршів «Поезія – свічадо людської душі» (декламування сонетів Ф. Петрарки, В. Шекспіра). Інсценізація трагедії «Ромео і Джульєтта» (зокрема мовою оригіналу)	– знає особливості епохи Відродження; – висловлює міркування про розквіт різних видів мистецтва, їх представників, найвідоміші твори мистецтва; – аналізує жанрове розмаїття літератури Відродження (представники, збірки, твори); – вчить напам'ять і декламує поезії Ф. Петрарки, В. Шекспіра; – пояснює характерні особливості епохи; – виразно читає поезії; – робить їх ідейно-художній аналіз; – читає фрагменти творів мовою оригіналу; – інсценізує трагедії (зокрема мовою оригіналу)
5	3	Культура Просвітництва і Нового часу Читацька конференція на тему: «Стилі бароко і рококо в мистецтві Нового часу». Перегляд мультиплікаційного фільму «Пригоди Гулівера» (за твором Джонатана Свіфта). Читання трагедії П. Корнеля «Сід», встановлення зв'язку з літературою Середньовіччя	– знає хронологічні межі Просвітництва і Нового часу; – аналізує особливості стилів бароко і рококо в різних видах мистецтва; – встановлює зв'язки між епохами; – аналізує художні твори («вслід за автором»); – зіставляє літературний твір із мультиплікаційним фільмом (з'ясовує спільні і відмінні риси, авторське й режисерське бачення твору);

			<ul style="list-style-type: none"> – дискутує з приводу прочитаного; – відстоює власну думку, опираючись на текст твору; – проводить паралелі між сюжетами, образами різних авторів, різних епох; – знаходить репродукції картин
6	4	Література XIX століття Читання детективних оповідань Артура Конан Дойла «Пригоди Шерлока Холмса». Перегляд відеофільму, знятого за мотивами творів Артура Конан Дойла Написання власного детективного оповідання	<ul style="list-style-type: none"> – розуміє особливості детективного жанру; – знає побудову оповідань про Шерлока Холмса; – усвідомлює специфіку детективного методу; – аналізує прозовий твір (композиційний аналіз); – характеризує головного героя за планом; – зіставляє літературний твір із художнім фільмом (визначає спільні та відмінні риси, розуміє авторське й режисерське бачення твору); – створює власне детективне оповідання, презентує його, рецензує, редагує; – відстоює власну позицію у дискусії
7	4	Література XX століття Письменники проти війни 1. Перегляд відеофільму «Доля людини» (за однойменним твором Михайла Шолохова). 2. Поезія Другої світової війни. 3. Порівняльний аналіз оповідання О. Довженка «Воля до життя» і Г. Белля «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...» Написання творчих робіт на теми: «Афганістан – болюча рана», «України вірній сини», «Герої житимуть вічно», присвячені воїнам АТО	<ul style="list-style-type: none"> – знає твори класиків світової літератури, у яких порушена тема війни; – розуміє зміст цих творів і висловлює власну думку про них; – аналізує бачення теми війни письменниками різних країн; – зіставляє специфіку розкриття теми в літературі та кіномистецтві (визначає спільні і відмінні риси, розуміє авторське й режисерське бачення твору); – здійснює компаративний аналіз творів; – аналізує, декламує поезію про війну; – пише творчі роботи, присвячені героям сьогодення; – створює власні поетичні і прозові збірки
8	6	Сучасна література Читання серії фантастичних казок «Пригоди Гаррі Поттера». Перегляд відеофільму «Гаррі Поттер і філософський камінь». Вікторина «Турнір трьох чарівників». Радіолінійка «Інтерв'ю з улюбленим персонажем». Ознайомлення з іншими творами постмодерністів	<ul style="list-style-type: none"> – знає найяскравіших представників сучасної дитячої літератури; – висловлює власні думки про бестселер зарубіжної літератури – серію книг про чарівника Гаррі Поттера; – складає питання до інтелектуальної вікторини; – проводить радіолінійки; – інтерпретує, інсценізує твір, його фрагменти; – зіставляє літературний твір із художнім фільмом (визначає спільні та відмінні риси, розуміє авторське й режисерське бачення твору); – пише відгук на прочитану книгу; – визначає необхідність додаткової інформації, шукає її в Інтернеті
9	2	Узагальнення і систематизація вивченого. Інтелектуальна гра «Щасливий випадок». Оформлення матеріалів	<ul style="list-style-type: none"> – узагальнює та систематизує вивчене; – складає і проводить інтелектуальні вікторини

ПРОГРАМА

літературної вітальні «Календар пам'ятних дат (2019–2020)» (9 клас)

№	К-сть годин	Зміст навчального матеріалу	Вимоги до знань, умінь навичок
1	1	Вступ. Ознайомлення з планом роботи на рік. Розподіл обов'язків між членами гуртка	<i>Учень/учениця:</i>
2	2	Письменники – Нобелівські лауреати	<ul style="list-style-type: none"> – збирає відомості про Нобелівських лауреатів у галузі літератури; – створює однойменну стінгазету
3	2	Письменники-ювіляри. 230 років з дня народження Джеймса Фенімора Купера, американського письменника (15.09.1789)	<ul style="list-style-type: none"> – знає життєпис Д. Купера; – вміє писати і захищати групове (розподіл за розділами) міні-дослідження творчої спадщини письменника

4	2	Вечір поезії до 205-річчя з дня народження Михайла Юрійовича Лермонтова, російського письменника (15.10.1814)	<ul style="list-style-type: none"> – знає основні відомості про життя і творчість М. Лермонтова; – організовує вечір поезії; декламує вірші; – відтворює колорит епохи; – збирає висловлювання сучасників і нащадків про митця;
5	2	165 років з дня народження Оскара Вайльда, англійського письменника (16.10.1854)	<ul style="list-style-type: none"> – збирає дані про англійського письменника О. Вайльда; – створює стінгазети, присвячені конкретному письменнику
6	2	260 років з дня народження Фрідріха Шиллера (10.11.1759)	<ul style="list-style-type: none"> – досліджує біографію Ф. Шиллера, його твори; – організовує радіолінійку; – інсценізує балади поета
7	2	325 років з дня народження Вольтера – французького письменника, філософа (21.10.1694)	<ul style="list-style-type: none"> – з'ясовує особливості творчого стилю Вольтера, вплив на його творчість епохи Просвітництва; – організовує радіо лінійку; – згадує про письменника і його твори, що вивчалися у попередніх класах
8	2	Ювіляри грудня: 1) Джон Осборн – 90 років з дня народження (12.12.1929) 2) Жан Расін – 380 років з дня народження (21.12.1639) 3) Шарль Огюстен Сент-Бев – 215 років з дня народження (23.12.1804)	<ul style="list-style-type: none"> – знає письменників – ювілярів грудня; – створює стінгазети, присвячені конкретному письменнику; – організовує радіолінійку
9	2	Ювіляри січня: 1) Айзек Азімов (2.01.1920) 2) Якоб Грімм (4.01.1785) 3) Антон Чехов (29.01.1860)	<ul style="list-style-type: none"> – знає цікаві факти із життя і творчості письменників; – визначає значення братів Грімм для збереження німецького фольклору; – пригадує казки братів Грімм, вдумливо їх читає, інтерпретує; – проводить паралелі, встановлює взаємозв'язки світової літератури з українською; – аналізує «мандрівні сюжети»; – інсценізує казки; – шукає інформацію в Інтернеті, проводить радіолінійки
10	2	120 років з дня народження Бориса Пастернака (10.02.1890)	<ul style="list-style-type: none"> – досліджує біографію претендента на Нобелівську премію Б. Пастернака; – з'ясовує роль митця в «Срібному столітті російської поезії»; – аналізує поезію митця (ідейно-художній аналіз); – пише доповіді, реферати, презентує їх під час читацької конференції
11	2	Жуль Верн – французький письменник (8.02.1828)	<ul style="list-style-type: none"> – знає твори Жуля Верна; – висловлює власні міркування щодо літературних передбачень митця; – інтерпретує твір, його фрагменти; – зіставляє літературний твір із художнім фільмом (з'ясовує спільні і відмінні риси, авторське й режисерське бачення твору); – пише власні фантастичні твори, складає поезії, етюди тощо; – ілюструє художні твори
12	3	545 років з дня народження Мікеланджело Буанаротті (6.03.1475)	<ul style="list-style-type: none"> – з'ясовує біографічні дані про художника, скульптора; – характеризує багатогранність його таланту; – вміє описувати найвідоміші твори мистецтва; – пише доповіді, реферати, літературно-мистецькі дослідження, захищає їх під час читацької конференції; – самостійно працює в бібліотеці, знаходить необхідну інформацію (зокрема репродукції картин Мікеланджело); – організовує виставку творчих робіт

13	1	170 років з дня народження Е. Золя (2.04.1840)	<ul style="list-style-type: none"> – збирає і систематизує матеріал про життя Е. Золя, його творчий доробок; – шукає інформацію в Інтернеті; – випускає стінгазету
14	2	205 років з дня народження Ганса Крістіані Андерсена (2.04.1805)	<ul style="list-style-type: none"> – згадує життєпис письменника; – інтерпретує найвідоміші казки; – знаходить в Інтернеті інформацію про вшанування митця і його героїв; – зіставляє літературний твір із мультиплікаційним фільмом (визначає спільні та відмінні риси, розуміє авторське й режисерське бачення твору); – інсценізує казки; – створює мультимедійні презентації, буктрейлери до прочитаних казок
15	2	105 років з дня народження М. Шолохова, російського письменника (24.05.1905)	<ul style="list-style-type: none"> – актуалізує знання про М. Шолохова, його твір «Доля людини»; – зіставляє літературний твір із художнім фільмом (визначає спільні і відмінні риси, розуміє авторське й режисерське бачення твору); – створює мультимедійні презентації, буктрейлери, буклети; – пише твори на задану тематику
16	2	755 років з дня народження Данте Аліг'єрі	<ul style="list-style-type: none"> – аналізує вплив Беатріче на творчість Данте; – досліджує особистість Данте як предтечу Відродження; – самостійно працює в бібліотеці, з ІКТ, знаходить необхідну інформацію; – пише доповіді, реферати, літературно-мистецькі дослідження; – презентує їх під час читацької конференції; – організовує радіолінійки
17	2	Узагальнення і систематизація вивченого. Інтелектуальна гра «Щасливий випадок» Оформлення матеріалів	<ul style="list-style-type: none"> – узагальнює та систематизує вивчене; – складає і проводить інтелектуальні вікторини

ПРОГРАМА
літературної вітальні «Гоголь і Україна» (10–11 класи)

№	К-сть годин	Зміст навчального матеріалу	Вимоги до знань, умінь та навичок
1	1	Вступ. Ознайомлення з планом роботи на рік. Розподіл обов'язків	<i>Учень/учениця:</i>
2	4	«Хто поета хоче зрозуміти, мусить піти у його край» (Й. Гете) Життєвий і творчий шлях М. Гоголя. Музеї і заповідники М. Гоголя на Полтавщині. Вислови сучасників, нащадків про М. Гоголя	<ul style="list-style-type: none"> – знає життєпис М. Гоголя; – досліджує родовід письменника; – з'ясовує роль України у формуванні національної свідомості митця; – створює мультимедійні презентації про музеї та заповідники письменника; – шукає в Інтернеті вислови науковців, критиків, літературознавців про М. Гоголя; – самостійно працює в бібліотеці, з ІКТ, знаходить необхідну інформацію; – пише доповіді, реферати, літературно-мистецькі дослідження, захищає їх під час читацької конференції; – працює з науково-критичною літературою; – здійснює заочну подорож «Місцями творчих здобутків письменника»
3	16	Україна у творах М. Гоголя: – Національний український колорит циклу повістей «Вечори на хуторі біля Диканьки». Зміст збірки, її структура. Екранізація.	

3	16	– Уславлення мужності, звияги запорізьких козаків у повісті «Тарас Бульба». Історія написання. Проблематика. Образи твору. Екранізації; – «Вій» (містерія) – «народний переказ, могутній витвір народної уяви» (М. Гоголь); – Сюжет. Персонажі. Екранізації	
4	7	Творча лабораторія: – Інтелектуальні ігри за складеними учнями питаннями. – Складання поезій за творами Миколи Гоголя. – Написання наукових, літературних досліджень	- складає і проводить інтелектуальні ігри за творами М. Гоголя; - презентує власні поетичні твори; - захищає дослідження, наукові роботи в системі МАН України
5	5	Узагальнення і систематизація роботи за рік	

Радимо прочитати

1. *Анпошак О.* Розуміння – Розум – Творчість / О. Анпошак, І. Ганжала, Н. Ніколаєнко. – Київ : Шкільний світ, 2006. – 112 с.
2. *Астаф'єв В.* Про Гоголя / В. Астаф'єв // Літературна Україна. – 1995. – № 37.
3. *Бахтін М.* Питання літератури та естетики / М. Бахтін. – М. : Художня література, 1975.
4. *Ванцвайг П.* Десять заповідей творчеської личности / П. Ванцвайг. – М. : Наука, 1990.
5. *Гоголь М. В.* Вибрані твори / М. В. Гоголь. – Київ : Радянська школа, 1982. – 288 с.
6. Зарубіжна література в школі. Сценарії масових заходів. Частина II. – Тернопіль : Астон, 2002. – С. 87–95.
7. *Калошин В. Ф.* Секрети успішного життя / В. Ф. Калошин. – Харків : Основа, 2011. – 224 с.
8. *Лейтес Н. С.* Возростная одаренность школьников / Н. С. Лейтес. – М. : Академия, 2000.
9. *Макішев А.* Україна в долі зарубіжних письменників / А. Макішев // Зарубіжна література в школі. – 2006. – № 21. – С. 44–46.
10. *Мироненко З. А.* Заповідник-музей М. В. Гоголя / З. А. Мироненко. – Харків, 1985.
11. *Ніколенко О. М.* Останні дороги Миколи Гоголя / О. М. Ніколенко // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1999. – № 4. – С. 50–56.
12. *Пономарев Я. А.* Психология творчества / Я. А. Пономарев. – М. : Наука, 1976.
13. Програма роботи з обдарованою молоддю / за ред. В. Юценка. – Київ, 2006.
14. *Сазоненко Г. С.* Мудрість учіння. Кроки до успіху / Г. С. Сазоненко. – Київ : Магістр-S, 1999. – 104 с.
15. *Ткачук М. П.* Романтична картина світу в українських повістях М. Гоголя / М. П. Ткачук // Вивчаємо українську мову і літературу. – 2008. – № 13. – С. 36–39.
16. Українська література 5–9 класи : програма для ЗНЗ [Електронний ресурс] / Р. Мовчан, К. Тараннік-Ткачук та ін. – Режим доступу: <https://www.schoollife.org.ua>onovlena>. – Назва з екрана.
17. Нобелівські лауреати [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nobelprize.org. – Назва з екрана.
18. Національна бібліотека України для дітей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.chl.kiev.ua. – Назва з екрана.

Використані літературні джерела

1. *Шинкаренко Н. Д.* Україна в долі зарубіжних письменників / Н. Д. Шинкаренко // Зарубіжна література в школі. – 2006. – № 22. – С. 29–36.
2. *Сухомлинський В.* Вибрані твори: у 5-ти т. / В. Сухомлинський. – Київ, 1976.
3. *Гловник О.* Психологічна підтримка творчості учня / О. Гловник, В. Зоц. – Київ : Редакція загально-педагогічних газет, 2003. – 90 с.
4. Життєва компетентність особистості: від теорії до практики : наук.-метод. посіб. / за ред. І. Г. Єрмакова. – Запоріжжя : Центріон, 2005.
5. *Пометун О.* Енциклопедія інтерактивного навчання / О. Пометун. – Київ, 2007.
6. *Гін А.* Прийоми педагогічної техніки / А. Гін. – Харків : Ранок, 2007.

References

1. Shynkarenko, N. D. (2006). Ukraine v doli zarubizhnykh pismennykiv [Ukraine in the fate of foreign writers]. *Zarubizhna literatura v shkoli – Foreign literature at school*. 22, 29-36 [in Ukrainian].
2. Sukhomlynskyi, V. (1976). *Vybrani tvory [Selected Works]*. Kyiv [in Ukrainian].
3. Hlovnyk, O., & Zots, V. (2003). *Psykhologichna pidtrymka tvorchosti uchnia [Psychological support for student's creativity]*. Kyiv [in Ukrainian].
4. Yermakova, I. H. (Ed.) (2005). *Zhyttieva kompetentnist osobystosti: vid teorii do praktyky [Life competence of the person: from theory to practice]*. Zaporizhzhia [in Ukrainian].
5. Pometun, O. (2007). *Entsyklopediia interaktyvnoho navchannia [Encyclopedia of Interactive Learning]*. Kyiv [in Ukrainian].
6. Hin, A. (2007). *Pryiomy pedahohichnoi tekhniki [Receptions of Pedagogical Engineering]*. Kharkiv [in Ukrainian].

Martyniuk U. “Literary Living Room” – a Program of Extracurricular Activities on Foreign Literature.

Summary.

The program of extra-curricular work on foreign literature for pupils of 5-11 grades is aimed at forming a conscious reader and developing a creative personality. It is developed in accordance with current state standards, innovative and competent approaches to education, taking into account the interests and wishes of pupils, their age, psycho-physiological development, and has three parts: 1) explanatory note, 2) planning of literary living rooms (for each class another circle); 3) calendar-thematic planning.

The goal is to create a system of extracurricular work on foreign literature aimed at developing pupils' creative abilities, forming key competencies, life values, realizing creative talents, organizing research and development activities of students and their self-realization.

Novelty is in determined optimal forms, methods and techniques of carrying out extracurricular activities for the formation of a conscious reader, creative interlocutor, researcher and reviewer by way of example of extracurricular activities through the introduction of innovative educational technologies in cooperation between teachers and pupils.

The relevance of the program is determined by the intellectualization of the community and the importance of the development of personality. After all, the acceleration of scientific and technical advances results in the new stage of the development of the issues of fidelity. The program takes into account modern approaches to the organization of educational process in the context of modernization of education, gives an opportunity to provide all students with the conditions for effective personal self-development and self-improvement.

The system of extra-curricular work is aimed at creating a creative personality. It determines the optimal

forms, methods and techniques of carrying out extra-curricular work for the formation of a conscious reader, creative interlocutor, researcher and reviewer. Provides the opportunity to discover and develop the capacities and abilities of children, teach them to realize their imagination, acting skills, helps develop the skills of search and research, promotes an unconventional approach to problem solving.

The system involves the use of not only methods of creative learning, but also elements of technologies for developing critical thinking, interactive, design, technology personally oriented, problem learning, integrated and comparative learning technologies, as well as a system of tasks (creative, research, independent, cognitive, search, differentiated, multi-level, forward-looking, etc.).

Key words: *development of thinking; search; differentiation; research.*

Мартинюк У. В. «Литературная гостиная» – программа внеклассной деятельности по зарубежной литературе.

Аннотация.

В статье читателям предоставлена возможность ознакомиться с программой внеклассной деятельности по зарубежной литературе для учащихся 5–11 классов предусматривает формирование сознательного читателя и развитие креативной личности ученика. Указанная программа разработана в соответствии с действующими государственными стандартами, инновационного и компетентностного подходов к образованию, а также с учетом интересов и пожеланий учащихся разного возрастного и психолого-физиологического развития.

Ключевые слова: *развитие мышления; поиск; дифференциация; исследование.*